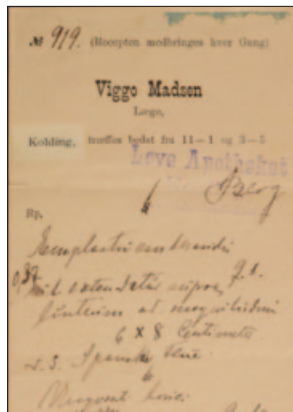

En kvindes liv set gennem recepter

Jydsk Medicinhistorisk samling fik skænket en bunke gamle recepter. Det er sjældent at få adgang til så mange recepter til samme person over en periode på 19 år – fra 1888 til 1907, og det giver anledning til at undersøge, hvad Marie Nielsen mon har fejlet. Bodil Brock, som er farmaceut og har været apoteker på Aarhus Løve Apotek i mere end 25 år, skriver her om de mange recepter.

Som pensioneret apoteker tog jeg med glæde imod tilbuddet om at være frivillig på Steno Museet. Løve Apoteket er byens ældste apotek, og mange effekter på museet stammer netop herfra. Da jeg er meget interesseret i mit fags historie, er det en fornøjelse at hjælpe med at registrere og beskrive brugen af de enkelte genstande fra apotekerne.

Recept fra læge Viggo Madsen.
Foto: Jenny Husted.

Fra København til Jylland

Alle recepterne er udskrevet til Marie Nielsen, og teksten kunne tyde på, at hun i 1888 boede på Vesterbro i København, da de er udskrevet af en læge Warming på Vesterbro og ekspederet på Vesterbro Apotek.

På den første recept fra 1888 skriver Warming, at det er til "Madam Nielsen", og hun har sikkert haft ondt i halsen, da recepten lyder på sølvnitratopløsning, som virker desinficerende, og som kan bruges til gurgling af halsen. Til de følgende fem recepter fra læge Warming er der et forklarende brev, hvor han fortæller, hvordan Thorvald, som må være hendes søn, skal behandles for hoste. Han skriver hvilke hostemidler, der skal anvendes hvornår, og hvordan han skal behandles ved at tage de miksturer,

lægen har skrevet på løse recepter. Foruden hostesafterne har Thorvald fået en jernholdig opløsning som jerntilskud og torskelevertran som D-vitamin tilskud.

Recepter fra 1891 er ordineret af læger i Tarm til Marie Nielsen og ekspederet på Tarm Apotek. Hun er formodentlig flyttet til Tarm i 1891. Her bliver hun behandlet med kaliumkloratopløsning for ondt i halsen og afdelte pulvere, der virker febreredsættende. Afdelte pulvere er lægemidler afvejet i en bestemt dosis og indpakket i små papirposer eller -kapsler. Omkring år 1900 var afdelte pulvere sammen med piller de mest brugte doserede lægemidler. De benævnes i Farmakopeen fra den tid som *Pulvis*. Tabletter blev først senere fremstillet på apotekerne, og de er beskrevet i DAK-forskrifter fra 1925.

I 1896 må Marie være flyttet til Kolding. Nu kan vi se, at hun er både "Dameskrædderinde" og "Enke". Recepterne fra Svane Apoteket i Kolding fortæller, at hun stadig har jernmangel, da hun får ordineret jernpil-

ler. Hun får også plaster med spansk flue, som virker varmende, og smertestillende pulvere, måske mod gigt. Hun får desuden forskellige beroligende miksturer.

Spansk flue er en grønlig, glinsende bille, der blev hyppigt brugt i medicinsk behandling. Det virkede hudirriterende og varmende i mindre doser. Man brugte dog også salve og plaster med spansk flue til at danne små sår, som skulle holdes åbne og efter datidens kropsforståelse skulle hjælpe ved udtømmende behandling. De er beskrevet i *Den Danske Farmakope* i 1868, 1893 og senest i 1907.

Til homøopatisk læge

Marie flytter til Aarhus i 1897, hvor hun af øre-næsehalslæge Børge Falkman, Aarhus, får ordineret ka-

liumbromidopløsning til gurgling for halskatar samt en jodholdig opløsning til pensling i svælget. Hendes praktiserende læge, William Mohnsen, Aarhus, ordinerer beroligende mikstur med Baldrianinfus og desinficerende sølvnitratopløsning. I 1904 opsøger hun en homøopatisk læge, P.P. Ørum, Aarhus, og får ordineret medicin i forskellige fortyndingsgrader, som ekspederes på Homøopatisk Apotek, Store Torv 5, Aarhus (Løve Apoteket). Dette Homøopatiske Apotek kan ses i udstillingen på Steno Museet.

Hun har hudproblemer og får ordineret kviksølvkloridopløsning som desinficerende badevand og zinkholdig salve af læge i hudsygdomme Johannes Frisch, Aarhus, samt smertestillende pulvere med acetylsalicylsyre i 1905 fra Professor

Spanske fluer brugt som medicin. Foto: Jan Engelhardt, Medicinsk Museion, Københavns Universitet.

Tage-Hansen, Aarhus Amts Sygehus.

På en regning for en konsultation hos læge Mohnsen står hendes adresse: hos Hr. Portør Andersen, Frederiksalle 58,1, Aarhus. Det fremgår ikke, om hun bor til leje, eller måske er husholderske der. På de sidste recepter fra 1907 står som adresse Marie Nielsen, Viby.

Recepterne er arkiveret i samlingerne og derved bevaret for eftertiden. Alle informationerne fra recepterne findes nu i Steno Museets database og kan ses på "Recepter til enke Marie Nielsen", genstandsnummer 158543.

Bodil Brock

Det homøopatiske apotek i den medicinhistoriske afdeling. Foto: Trine Bjerre Jørgensen.